

Львівська обласна наукова універсальна бібліотека

Гостинно запрошуємо поярмаркувати!

Міжрегіональний
ярмарок-конференція
«Сільські бібліотеки.
Нові моделі
обслуговування громади»

Сільські бібліотеки в умовах децентралізації

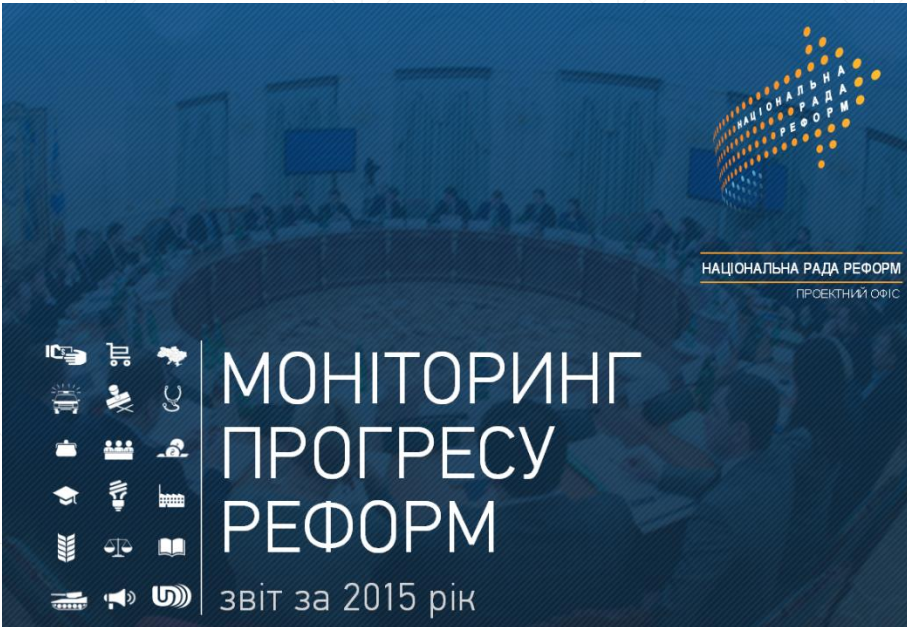
Олександр Софій
Микола Крат

Реформи в Україні

КАРТА ІНДИКАТОРІВ

У 2015 році в Україні стартувало понад 60 реформ

Ситуація в бібліотечній сфері

Діяльність бібліотек в Україні регулюється **Законом України “Про бібліотеки та бібліотечну справу”**, введеним в дію у 1995 році. Останні зміни до цього Закону були внесені:

- № 911-VIII від 24.12.2015, ВВР, 2016, № 5, ст.50
 - № 927-VIII від 25.12.2015, ВВР, 2016, № 6, ст.61
-
- № 954-VIII від 28.01.2016, ВВР, 2016, № 10, ст.102
 - № 955-VIII від 28.01.2016, ВВР, 2016, № 10, ст.103}
-

Стаття 26

Додаткове фінансування публічних бібліотек може здійснюватися

Українським інститутом книги

- за рахунок коштів *Державного бюджету України* відповідно до Плану розвитку культури на відповідний рік
 - а також відповідно до *державних програм*, виконання яких покладено на центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв,
 - та/або за рахунок *коштів, отриманих Українським інститутом книги як гранти, пожертви, дарунки* тощо з цільовим призначенням на фінансування публічних бібліотек.
-

- **Стаття 24:**
 - **Керівники державних та комунальних бібліотек, керівники централізованих бібліотечних систем призначаються на посаду шляхом укладення з ними *контракту на п'ять років* за результатами конкурсу.**
 - **Порядок проведення конкурсу та вимоги до кандидатів на посаду керівника державної чи комунальної бібліотеки, централізованої бібліотечної системи визначаються статтями 21-1-21-5 Закону України "Про культуру.**
-

План дій Кабінету Міністрів України - 2016

Мета	Зміст заходу	Строк	Індикатор виконання	Очікуваний результат
Впровадження сучасної моделі надання бібліотечних послуг	1) розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту Закону України “Про бібліотеки і бібліотечну справу” (нова редакція)	IV кв	Схвалення відповідного законопроекту та подання його до Верховної Ради України	Створення на базі бібліотек сучасних закладів забезпечення населення культурним и та інформаційними послугами
	2) розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту розпорядження Кабінету Міністрів України Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи до 2025 року	II кв	Прийняття відповідного розпорядження	

План дій Кабінету Міністрів України - 2016

Мета	Зміст заходу	Стр ок	Індикатор виконання	Очікуваний результат
Забезпечення доступу громадян до якісних культурних послуг	Розроблення та подання Кабінетові Міністрів України проекту постанови Кабінету Міністрів України “Про стандарти забезпечення громадян культурними послугами (“мінімальний культурний кошик”)”	III кв	Прийняття відповідної постанови	Збереження мережі закладів культури та закладів початкової мистецької освіти у процесі децентралізації влади та реформи місцевого самоврядування

Практичні результати 2015

Стратегія розвитку бібліотечної справи 2025

Затверджена 25 березня 2016 року Кабінетом Міністрів України і розрахована на 10 років (3 етапи)

Короткострокові дії 2016-2017

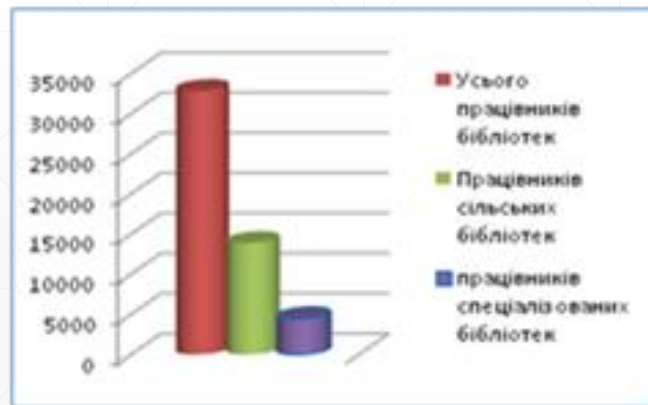
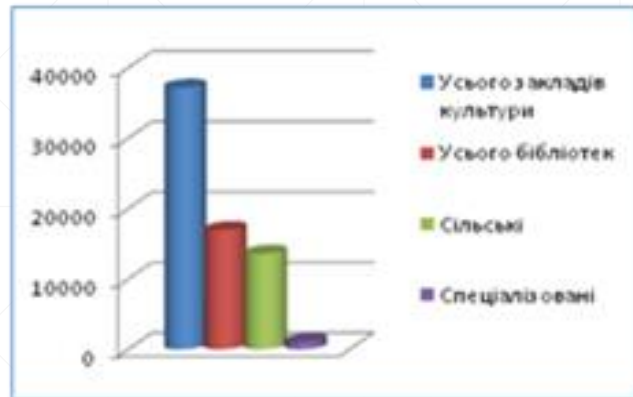
- Розробити та затвердити *Положення про інтегровану бібліотечну систему України.*
- Розробити та затвердити *нові мінімальні соціальні нормативи* забезпечення населення публічними бібліотеками в Україні.
- Переглянути *тарифно-кваліфікаційні характеристики працівників бібліотек.*
- Розробити і впровадити *національні стандарти України* з каталогізації, обслуговування та ін.
- Розробити державну цільову програму створення *Національної електронної бібліотеки* України.
- Розробити державну цільову програму з *модернізації матеріально-технічної бази бібліотек.*
- Розробити державну цільову програму *інформатизації бібліотек.*
- Розробити державну цільову програму *збереження бібліотечних фондів.*

.....

Практичні результати 2015

Бібліотечна справа

Реалізовано у 2015 році:

- завершено паспортизацію публічних бібліотек
- запроваджено електронну систему моніторингу діяльності публічних бібліотек (ЕСMaP)
- запроваджено принципи відкритості, професійності при відборі видань для поповнення фондів публічних бібліотек
- уперше за тривалий час за прозорою процедурою здійснено закупівлю для бібліотек **84** назв видань від **30** видавництв на суму **9 млн. грн**

Практичні результати 2015

Стратегія розвитку Львівщини до 2020 року

Стратегічна ціль 2: ЯКІСТЬ ЖИТТЯ

Операційна ціль 2.2: Комфортне середовище

Завдання 2.2.4. Відповідність соціальної інфраструктури потребам населення

- Забезпечення реалізації проектів капітального будівництва інфраструктури потребам об'єктів соціальної інфраструктури, в тому числі за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку.

Операційна ціль 2.3: Розвиток особистості

Завдання 2.3.3. Розвиток культури і народних традицій

- Впровадження сучасних інформаційних систем в музейно-культурну сферу.
-

Практичні результати 2015

Стратегія розвитку Львівщини до 2020 року

Стратегічна ціль 4: РОЗВИНУТЕ СЕЛО

Операційна ціль 4.2. Соціальні стандарти

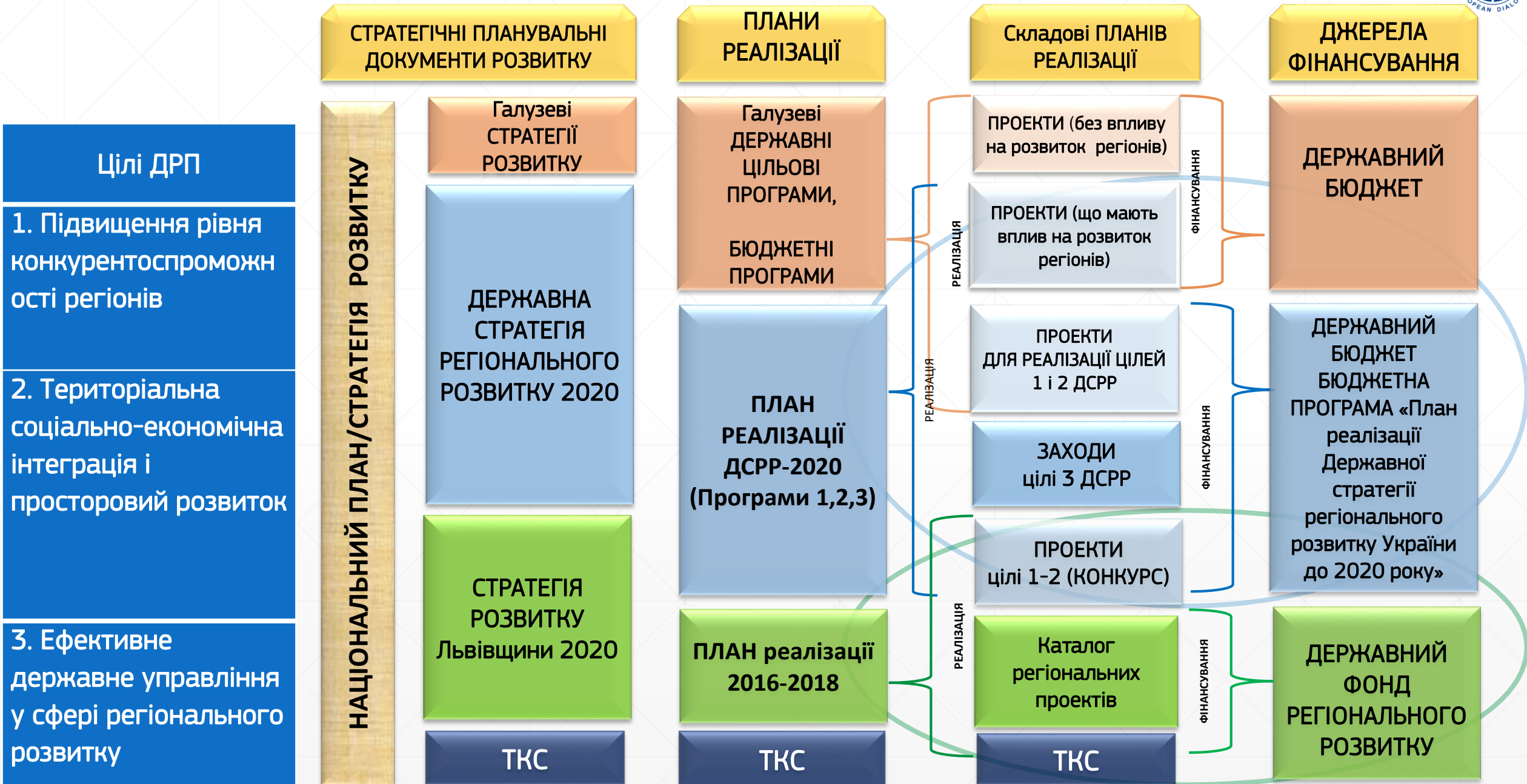
Завдання 4.2.2. Оптимізація і розвиток соціальної інфраструктури у сільській місцевості

- Розвиток мережі та належне утримання соціально-культурних об'єктів (театри, музеї, будинки культури тощо), організація та розвиток на їх базі культурно-мистецького життя громад.
- Інтеграція культурно-мистецьких заходів «місто-село».
- Створення умов для надання інших соціальних послуг населенню.

Завдання 4.2.4. Надання якісних і доступних адміністративних послуг

- Запровадження електронного врядування
-

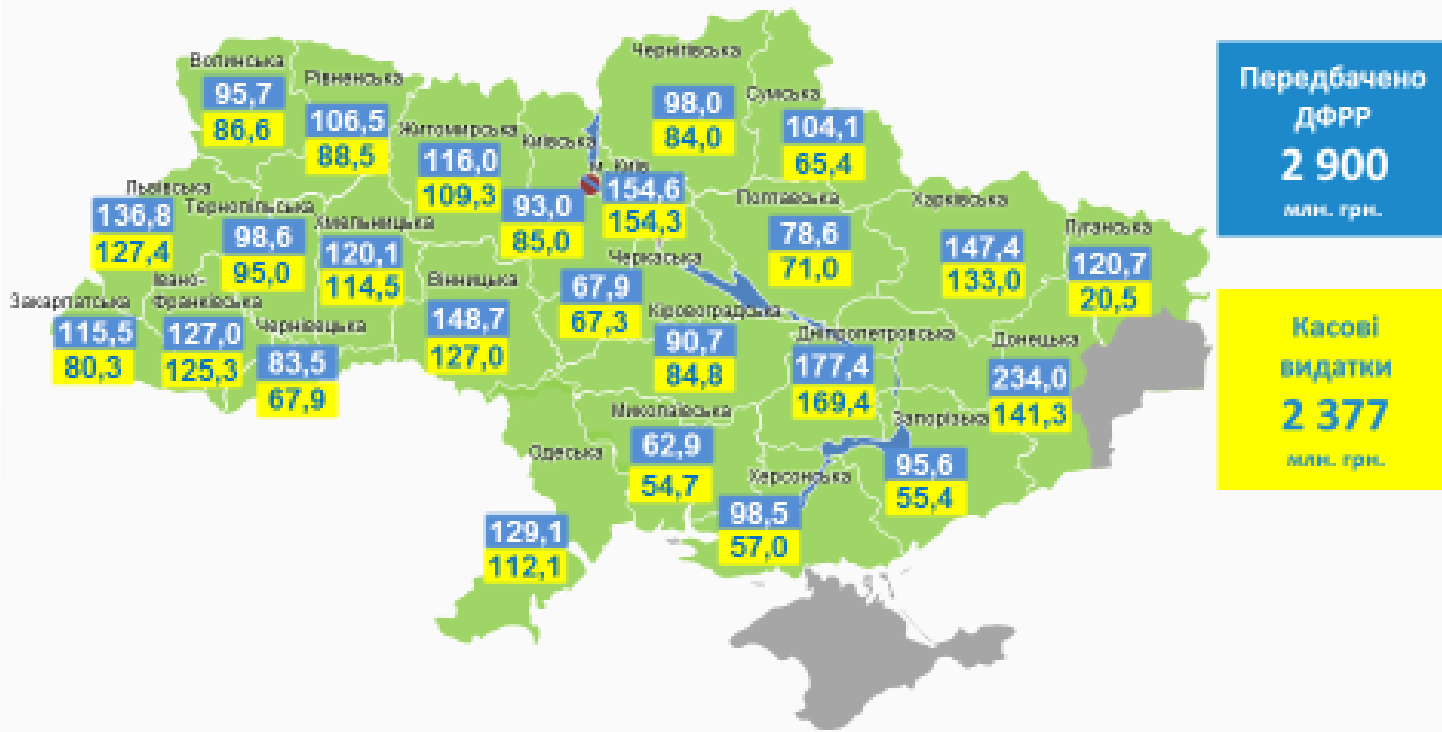
Формування та реалізація державної політики регіонального розвитку

ДФРР

СТАН ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДФРР РЕГІОНАМИ У 2015 РОЦІ

Бюджет ДФРР 2015 для Львівщини 136,8 млн. грн. Підтримано 52 проекти із 138 поданих. Єдина подана (не підтримана): «Бібліотека для дорослих та дітей у м. Новий Розділ» Бюджет 444,2 тис. грн

Бюджет ДФРР 2016 для Львівщини 222,5 млн. грн. Підтримано 80 проектів із 244 поданих. Єдина подана (підтримана): «Перша УРБАН-бібліотека в Трускавці» Бюджет 1090,0 тис. грн

Основні проблеми

- Відсутність реального реформування галузі, спроби реформування бібліотечної системи України мають швидше точковий, а не системний характер
- Відсутність реальної допомоги як на державному рівні, так і на місцевому
- Значне фінансове навантаження на місцеві бюджети при наявній інфраструктурі
- Недостатня активність самих бібліотек в питаннях лобювання своїх інтересів, розширення спектру послуг громаді

Відсутність реального реформування галузі

Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року

- Має достатньо декларативний характер і не пропонує практичних механізмів реалізації стратегії
- В стратегії відсутній опис джерел фінансування на проведення реорганізації

«Рекомендації щодо організації надання бібліотечних послуг в умовах об'єднаних територіальних громад»

- Чи не єдиний документ, розроблений Національною парламентською бібліотекою, який конкретизує систему надання бібліотечних послуг населенню в новостворених об'єднаних територіальних громадах (ОТГ)
-

Допомога на державному рівні

У 2015 році на закупівлю україномовних книг для бібліотек в Україні було виділено **9 млн. грн.**

У 2016 році - **51 млн. грн.**

Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року

Розрахунок на розробку державних цільових програм підтримки галузі мало оптимістичний

На практиці немає жодних гарантій отримання передбаченого ДЦП необхідного фінансування з державного бюджету. Навіть затвердження цільової програми Постановою Кабінету Міністрів України ще не означає, що для її реалізації у бюджеті буде передбачене відповідне фінансування.

Разом з тим, аналіз стану виконання програм свідчить про те, що впродовж останніх років склалася незадовільна ситуація щодо їх реалізації.

Допомога на місцевому рівні

1-е місце в Україні щодо бібліотечної мережі та закладів культури клубного типу

Видатки за 2015 рік: 112 884,1 тис. грн

▪ **На придбання книг:** 2 170 тис. грн (137 тис. примірників книг)

У тому числі обласна програма : 600 тис. грн

▪ **Видатки на енергоносії:**

✓ Газ 1406 тис.грн

✓ Світло 665, 6 тис.грн

✓ Інше 803,2 тис.грн

▪ **Заробітна плата з нарахуваннями:** 97 663,6 тис. грн

К-сть працівників: 2 476 чол.

К-сть комп'ютерів (на 1.06.2015): 570

К-сть комп'ютерів з доступом до мережі і-нет: 521

Допомога на місцевому рівні

**Програма
поповнення
бібліотечних
фондів
на 2015 рік
600 тис. грн.**

**Програма поповнення бібліотечних
фондів та бібліотечних проектів
на 2016 рік**

- **поповнення фондів - 600 тис. грн.**
- **конкурс на кращі бібліотеки та
закупівлю комп'ютерів – 300
тис.грн**

Допомога на місцевому рівні (райони)

15 ОТГ сформовано в 6 районах:

- Бродівському	- 1	8%*
- Жидачівському	- 2	18%
- Миколаївському	- 1	22%
- Самбірському	- 8	61%
- Старосамбірському	- 2	14%
- Стрийському	- 1	10%

* частка органів місцевого самоврядування району, які сформували ОТГ

Допомога на місцевому рівні (райони)

САМБІРСЬКА РАЙОННА РАДА

III сесія VII скликання

Р І Ш Е Н Н Я

від «17» березня 2016 р. № 103

**Про реорганізацію централізованої
бібліотечної системи відділу
культури Самбірської РДА**

Передано бібліотек до ОТГ	РБС
46	34

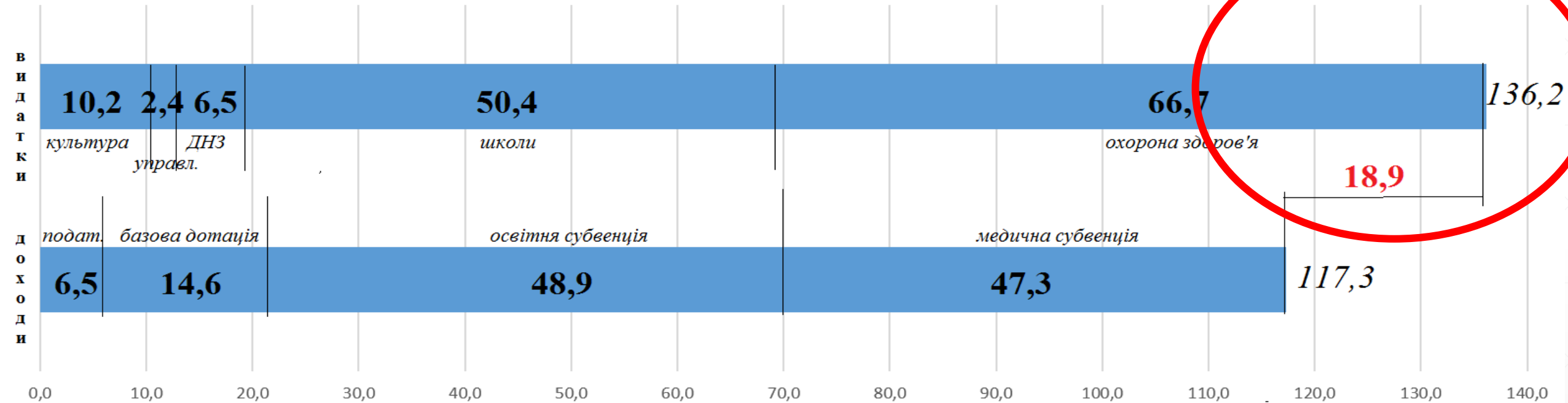
Фактичні видатки за 2015 рік	В т.ч. на оплату праці	Бюджетні призначення на 2016 рік	В т.ч. на оплату праці
6 750,4	6 320,7	2 095,0	1 714,0

тис. грн

Допомога на місцевому рівні (райони)

Баланс доходів-видатків районного бюджету на 2016 рік, млн. грн.*

* без врахування видатків та субвенцій на соціальний захист

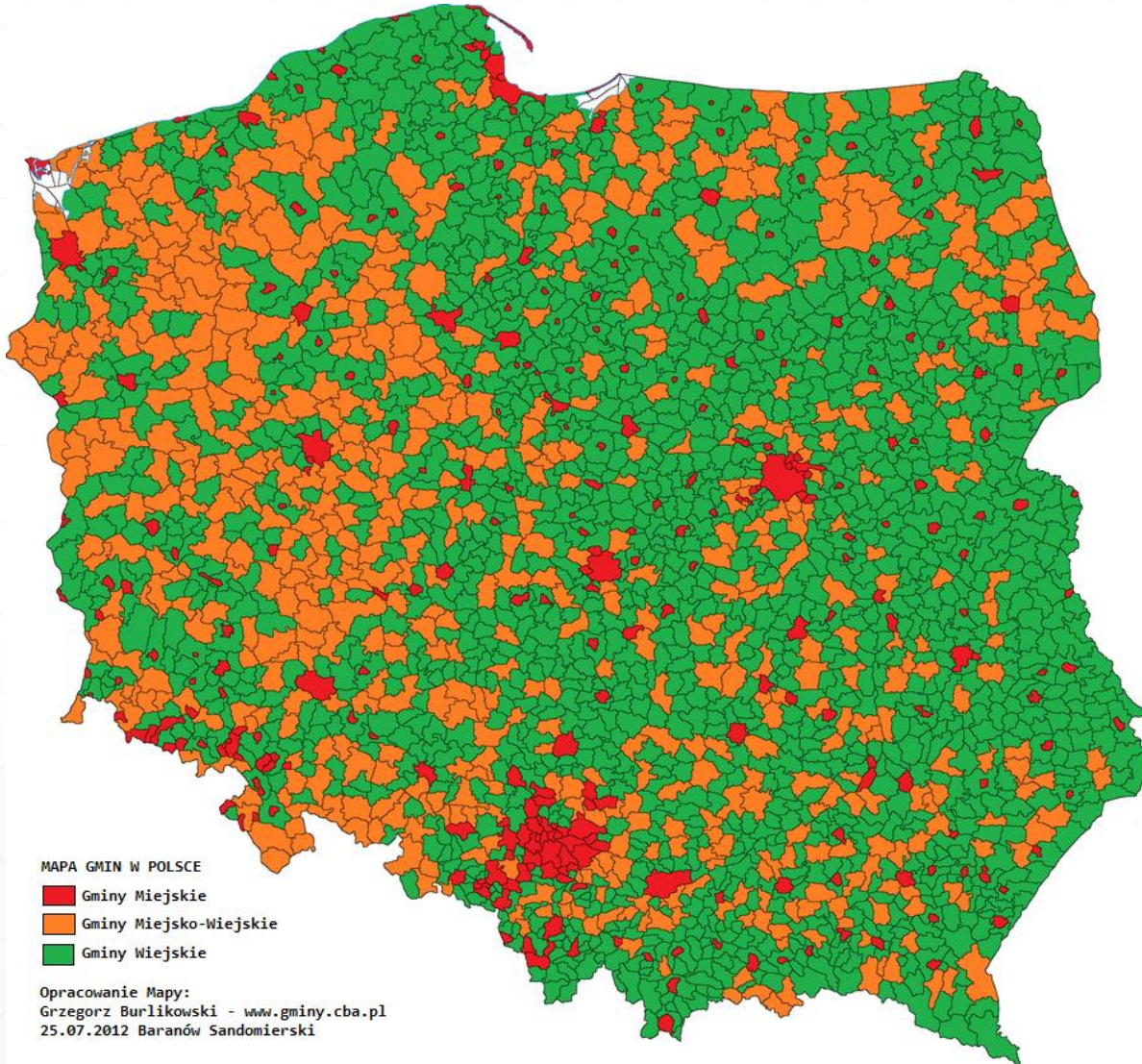
Джерело: Департамент фінансів ЛОДА; розрахунки ГО "Європейський діалог"

Допомога на місцевому рівні (ОТГ)

	Сума	%
Бабинська сільська рада		
Культура і мистецтво	617 100	
Всього	14 191 500	
Вільшаницька сільська рада		
Культура і мистецтво	235 000	
Всього	7 481 700	
Бісковицька сільська рада		
Бібліотеки	300 000	1,8
Всього	16 987 100	
Воле-Баранецька сільська рада		
Бібліотеки	471 900	3,6
Всього	13 159 000	
Дублянська селищна рада		
Бібліотеки	261 600	4,0
Всього	6 547 000	
Луківська сільська рада		
Бібліотеки	265 100	2,6
Всього	10 038 700	
Новокалинівська міська рада		
Бібліотеки	600 000	2,9
Всього	20 855 500	
Чукв'янська сільська рада		
Бібліотеки	221 900	2,3
Всього	9 747 200	

Публічні бібліотеки у Польщі

8094 всіх бібліотек разом
2608 публічних бібліотек:

- **18** воєводських
- **100** повітових
- **5486** філіалів ґмінних

7509 – кількість бібліотек,
обладнаних комп'ютерами
46372 - кількість комп'ютерів, які
використовуються в бібліотеках
26266 – доступних для
користувачів
25552 підключених до інтернету

Публічні бібліотеки у Польщі

ЗАКОН від 27 червня 1997 р. про бібліотеки

Ст. 19. 2. Гміна організовує та веде принаймні одну гмінну публічну бібліотеку разом з відповідною кількістю філіалів, відділень та бібліотечних пунктів

Ст. 19. 3. Повіт організовує та веде принаймні одну повітову публічну бібліотеку. Завдання повітової публічної бібліотеки, за порозумінням, може виконувати воєводська або гмінна публічна бібліотека, яка знаходиться й діє у межах повіту.

Ст. 27. 1. З метою ввести єдиний стандарт бібліотечної та інформаційної діяльності, яка дає можливість користуватися бібліотечними матеріалами та іншими джерелами інформації утворюється загальнодержавна бібліотечна мережа

Бібліотеки в гмінах

ТИС. ЗЛОТИХ

	Гміна Бірча (населення - 6719)	Гміна Стубно (населення - 4055)	Гміна Журавиця (населення - 12165)
Власні доходи бібліотек	0	0	0
Видатки закладів культури	793,6	464,9	365,7
Видатки бібліотек	80	180	286,1
Частка видатків на бібліотеки у загальній видатковій частині бюджету	0,36%	1,35%	0,81%
Середні видатки на 1 бібліотеку	40	90	47,7
Середні видатки на бібліотеку з розрахунку на 1 мешканця, злотих	11,9	44,4	23,5

Підкарпатське воєводство

Недостатня активність бібліотек

- **ДФРР 2015**

Із 136 проектних заявок була подана одна, яка не була підтримана:
«Влаштування віконних блоків у приміщеннях бібліотеки для дорослих та дітей м. Новий Розділ»

- **ДФРР 2016**

Із 244 проектних заявок була подана одна, яка була підтримана:
«Перша УРБАН-бібліотека в Трускавці»

- **Обласний конкурс ініціатив громад 2016**

Із 1429 заявок було подано 14 (!), з яких 4 - підтримано

Що далі (експертні думки)

Оптимізація мережі бібліотек є неминучою, тому головне, щоб оптимізація не стала їх банальним скороченням

Керівникам бібліотек, методичним службам усіх рівнів треба вивчати й аналізувати питання щодо організації бібліотечного обслуговування в регіонах і здійснювати інформаційну та методичну підтримку органів влади під час прийняття рішень

Координація зусиль провідних фахівців, науковців і організаторів бібліотечної справи, залучення експертів-консультантів з інших країн, доведення професійної позиції до представників уряду

Бібліотекарям варто доносити до широкого загалу статистичні дослідження щодо того, як бібліотеки впливають на економічне зростання, а також шукати шляхи позабюджетного фінансування

Що далі (експертні думки)

Краще мати одну велику бібліотеку на громаду з 25 000 чоловік, ніж 15 ніяких

Створити районний чи обласний фонд підручників з мобільним переміщенням за потребою

- В об'єднаних територіальних громадах на базі існуючих публічних бібліотек утворити комунальний заклад – публічна бібліотека громади, що матиме в населених пунктах громади відокремлені структурні підрозділи – філії.
- На районному рівні заклади культури, в т. ч. бібліотеки, будуть відсутні. Районну бібліотеку буде передано до комунальної власності відповідної територіальної громади.
- На обласному рівні - забезпечити функціонування потужної регіональної наукової бібліотеки, яка, виконуючи функції центральної бібліотеки відповідного регіону, буде регіональним депозитарієм та методичним і координаційним центром для публічних бібліотек громад

Що далі

Стратегічні напрямки роботи на 2016 рік Львівської ОДА

- Поповнення бібліотечних фондів
- Проект “Книгоманія”
- Проект “Бібліофорум”
- Семінари-навчання для бібліотекарів
- Конкурс “Краща бібліотека року”
- Співпраця з “Форумом видавців”
- Інтерактивна бібліотека
- Мандруючий автобус

“Надважливо”

**Реалізація підтриманих та розробка нових грантових проектів МТД
Написання проектів для українських спонсорів та підприємців**

Що далі

План реалізації Стратегії Львівщини 2016-2018

Завдання	4.1.4. «Інформаційно-консалтингове забезпечення децентралізації на місцевому рівні»			
Назва	Створення мережі громадських центрів надання адміністративних послуг на базі сільських бібліотек			
Цілі	<p>Мета: Покращення доступу громадян до публічної інформації шляхом переформатування роботи сільських бібліотек в громадські інформаційні центри на території Львівської області.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Модернізація обладнання сільських/селищних бібліотек 2. Впровадження технологій обміну даними з наявними ЦНАП, органами влади 3. Підготовка консультантів послуг е-урядування 			
Терміни	Березень 2017 – грудень 2018			
Бюджет, тис. грн.	2016	2017	2018	Разом
	-	500	500	1000
Інше	Подібні проекти задекларовані в Планах реалізації Стратегій ряду областей, зокрема Рівненської, Дніпропетровської, Вінницької			

Що далі

- Бібліотеки - як аніматори культурного життя, як сегмент розвитку громади.
- Керівники бібліотек стали партнерами влади з багатьох питань, бо хто як не вони знають уподобання мешканців, а отже й виборця.
- Перетворення вдалися, бо влада збагнула роль публічних бібліотек у суспільстві як унікальних місць зустрічей і контактів
- Стабільне фінансування, нові сучасні приміщення, навчання персоналу сучасним методам управління, комп'ютерній грамотності, контакту з читачем і навіть мистецтво публічних виступів - усе це дало результат.
- Тепер поляки можуть з легкістю відмовитися від будівництва дороги чи великого спортивного комплексу на користь бібліотеки, бо вона працює на весь соціальний пласт, на всі вікові групи.
- Українські ж бібліотеки, схоже, лише намагаються стати багатофункціональними, затребуваними - в умовах недооціненої важливості, безгрошів'я та байдужості з боку влади

Але до цього Польща йшла довгих 25 років

Львівська обласна наукова універсальна бібліотека

Гостинно запрошуємо поярмаркувати!

Міжрегіональний
ярмарок-конференція
«Сільські бібліотеки.
Нові моделі
обслуговування громади»

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

<http://dialog.lviv.ua/>

